CIJENA 3· DIN

POŠTARINA U GOTOVU

OBITELJ

BR 21

1931

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED.

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: POLJSKI NARODNI PLES KRAKOWIAK. Naslikala Z. Stryjedska.

Najnoviji roman. koji je izdala Knjižnica Dobrih Romana, nosi naslov

„GOLUBOVI I JASTREBOVI“

Napisala ga je poznata talijanska spisateljica Grazia Deledda, koja je 1926. god. dobila za svoj književni rad Nobelovu nagradu. Roman iznosi preko 260 stranica, a obrađuje život i običaje otoka Sardinije. Dozvolom spisateljice roman su preveli Luka Perinić i Marinko Scattolini. Cijena romanu 30 Din, u platno uvezan 10 Din više. Naručuje se kod

KNJIŽNICE DOBRIH ROMANA, ZAGREB
TRG KRALJA TOMISLAVA BROJ 21

Halo, draga Ivko! Ti? Dakle, još ti jednom treba da spomenem, da budeš tačna u nedjelju. To će doista za mene biti vrlo svečan dan... Ne bih htjela da bude proslava preveć bučna, ali će mi biti silno drago provesti taj dan u društvu najdražih; naravno, i ti spadaš među njih. .. Vjenčanje će biti u našoj župnoj crkvi... Jest, sve je već uređeno... Pitaš me za »Mladost«? Da li sam je primila? Pa naravno! I ona mi tačno dolazi kao i »Obitelj«. Uvijek joj se nadam istome datumu u mjesecu, a ona mi uvijek upravo toga dana dođe... Pa naravno da mi se sviđa! »Mala Mladost« pogotovu! Šteta samo, da ne će i preko školskih ferija izlaziti, jer bi se đaci u praznicima još slobodnije i intenzivnije mogli s njom zabavljati. Baš sam neki dan uspoređivala stvari, koje donosi »Mala Mladost«, s onima, koje donose ostali omladinski listovi i novine, pa sam se uvjerila, da u našoj »Maloj Mladosti« imamo najboljih dječjih stvari... Jest, ona je pravi dopunjak »Obitelji«. Svaka bi naša obitelj uz »Obitelj« morala i nju držati za svoje mališe... O tome ćemo razgovarati, pa ćemo preko praznika povesti kakvu akciju za što veće proširenje »Mladosti« među znancima i prijateljima... Evo me zove mama, da me čeka Cvjetko. Moram prekinuti... Hahaha... Ne šali se! Bog!

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA:

180. Kuhar. Molim čitatelje »Obitelji« za savjet, gdje bih se mogao usavršavati za kuhara. Već znam prilično kuhati, ali bih htio još više prakse i učenja za veća mjesta. Jedan čitalac.

181. Sijeda kosa. Veoma sam mlada još, a dobila sam dosta sijedih vlasi. Molim cij. čitateljice i čitatelje, da bi me uputili na koje dobro sredstvo, koje ne prlja rublje ni ruke pri češljanju i ne kvari kožu. Da nijesam tako mlada, ne bih ni iz daleka pomislila na bojadisanje, jer to nije, kao što je netko u »Obitelji« odgovorio, da nije lijepo mijenjati boju kose, već je to prijeka nužda, budući da sam još vrlo mlada za sijedu kosu, a želila bih je neškodljivo povratiti u prvobitnu crnu boju.
N. N.

182. Motor za bicikl. Molim poštovane prijatelje i čitatelje »Obitelji«, ako slučajno ima koji ili zna za koga, tko bi imao jedan motor za obični bicikl na prednji ili zadnji točak. Može biti i rabljen, ali u dobrom stanju.

183. Služba u Zagrebu. Htjela bih ići u Zagreb starijoj gospođi, po mogućnosti učiteljici, kod koje bih naučila kuhati i sav kućni posao, kojoj bih radila sve mjesto sluškinje. Neka se izvoli javiti cij. gospoda uredništvu »Obitelji« za moju adresu. Stara sam 20 god. Svršila sam 4 raz. građ. škole. A. L.

ODGOVORI:

127. Kako da naučim svirati? Tko nema osobito za dara ili čvrste stalne volje, neka se ne uzda naučiti se svirati u gusle. Za ovo treba uz dar dobra volja i vrlo velika marljivost. Najprije dajte na jakom papiru nacrtati prstomet za gusle. Taj prstomet priljepite na vrat gusala ispod žica, da se vidi. Iza tog naučite note za sve 4 žice od g do h. — Zatim vrijednost nota po duljini: cijela, polutinka, četvrt nota, osmina i šesnaestina. Iza toga neka Vam netko napiše po redu: a ha, ha a, pa zatim dalje. Kad naučite potrebno na žici a, vježbajte na žici d, tu je isto kao na a žici. Iza toga na e žici, (sitnoj) pa na krupnoj (g) žici. Kad ste sve dobro uvježbali, nabavite svirale za gusle (15 D) te slažite gusle u kvintama, kako mora ići, onda si kupite Moserovu školu za gusle I. svezak i počnite temeljito svirati. Ići će to, ako i sporo. Ja sam svog sina po ovom načinu brzo i dobro naučio svirati, a dalje se je i sam uvježbao.
A. B., učitelj.

Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). ★ Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb. Trenkova 1. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2. Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

21801

BROJ 21 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 24 SVIBNJA 1931

Na pohodu u Poljskoj

Napisao Dr Josip Andrić

Boljševizam je stvorio jaz između zapadne i istočne Evrope, a između Rusije i ostalih slavenskih naroda napose. Ruski narod, koji je kao najveći slavenski narod vršio na ostale Slavene silan utjecaj, izgubio je krivnjom boljševizma taj svoj utjecaj u slavenskom svijetu gotovo posve. Slavenstvo je u stadiju nove orijentacije. Najuže veze između Čeha i Slovaka te južnih Slavena, koje su u posljednjih sto godina bile uopće vrlo jake, poslije svjetskoga rata još su pojačane, te Čehoslovačka i Jugoslavija čine najjači oslon međudržavne slavenske solidarnosti. No najveća slavenska država iza Rusije jest Poljska. Već sama ta činjenica upućuje sve nas Slavene, da upremo pogled u poljski narod, te da tražimo s njime što uže veze ne zadovoljavajući se samo s onima, kakve su dosada bile. Narod velikog slavenskog pjesnika Mickiewicza i slavnog romanopisca Sienkiewicza (a da ne spominjemo drugih velikana) treba da nama, ostalim Slavenima, postane mnogo bliži, nego što je dosada bio. Više nego ikada upućeni smo mi Slaveni baš sada jedni na druge. Samo uzajamnom pomoću možemo se održati između raznih utjecaja, koji hoće da nas razruju, i između raznih sila, koje bi najradije da nas sataru. A najgore je u svemu tome to, što se mi Slaveni među sobom tako malo poznajemo. Ili zar nije na primjer poljski narod među nama Hrvatima premalo poznat? Isto tako mi njima. A ipak je baš Hrvatima i Poljacima prošlost tako slična: rastrgani na tri strane morali smo dočekati tek prošli svjetski rat, da se ujedinjeni naši narodni dijelovi nađu svoji na svome. I zapadna kultura nam je zajednička. I osiguranje budućnosti veže nas jedne na druge. Bome kada bi se, ne daj Bože, dogodilo, da bilo boljševički ruski ili militaristički njemački valjak pregazi Poljsku, tko zna, što bi i s nama ostalim Slavenima tada bilo! Dakle nam sloboda Poljske mora svima biti na srcu. A i Poljaci moraju biti uvjereni, da im je najjači i najsigurniji oslon u zapadnim i južnim Slavenima. Da to uvjerenje svima nama postane sastavni dio našega života i naših težnja, potrebno je u prvom redu što veće međusobno poznavanje. Za to je opet nužno, da jedni druge što više pohađamo. Svakom inteligentnom Hrvatu i južnom Slavenu treba da je u duši živa želja, da bar jedamput u životu pohodi Poljsku, a isto tako Poljacima mora sve privlačivijom postati naša lijepa zemlja uz plavi Jadran. U tome je lijep korak učinjen nedavnim kongresom, koji je održan u Poljskoj od 25. travnja do 3. svibnja i na koji je pošlo oko 70 učesnika iz naših strana. Obišli smo tom prilikom cijeli zapadni dio Poljske od češkoslovačke granice pa sve do Baltičkoga mora. Posjetili smo tri glavna poljska središta: Varšavu, Poznanj i Krakov. Pohodili smo veličanstvenu modernu poljsku luku Gdinju, taj ponos poljske stvaralačke snage najnovijih godina. Skrenuli smo i u Čenstohovu, taj poljski Lurd, i pomolili se na grobovima velikih slavenskih svetaca sv. Vojtjeha u Gnjeznu i sv. Stanislava u Krakovu. Zavirili smo u kulturni i gospodarski život poljskoga naroda, koji se bori možda još s većim poteškoćama i nevoljama nego mi ovdje na jugu. I gledajući poljsku sadašnjost pred nama se u divnim spomenicima otvarala sva veličajnost poljske prošlosti, koja svaku slavensku dušu mora da ispuni strahopočitanjem. A na svakom smo koraku nailazili na tragove velike kršćanske kulture, bez koje se sigurno ni Poljaci ni Česi ni Slovaci ne bi bili održali, nego bi ih bila zadesila sudbina Polapskih Slavena. I na divnom krakovskom Wawelu i uz varšavski kraljevski dvor diže se, baš kao i na praškim prekrasnim Hradčanima, stolna crkva kao naj-

IZLOZI DVAJU ILUSTROVANIH TJEDNIKA DRUŠTVA SV. VOJĆEHA U POZNANJU

vidljiviji simbol, koji stoji kao kažiput i u prošlost i u budućnost. A nas od Jeronimskoga Književnoga Društva posebnim je načinom zainteresiralo veliko poljsko Društvo sv. Vojćeha u Poznanju, o kojem je i u »Obitelji« prije tri mjeseca bilo govora i koje je od svih sličnih slavenskih ustanova postiglo najveći razvoj. Izdaje među ostalim i dva ilustrovana časopisa, od kojih jedan izlazi u 230.000 primjeraka, te tako i naša »Obitelj« u njima ima dvije poljske družice, u koje će se i ona ugledavati, a u kojih broj pretplatnika treba da se ugledavaju i čitatelji širom naših krajeva. Predstavnici hrvatskoga Društva sv. Jeronima, slovenske Družbe sv. Mohorja i slovačkoga Društva sv. Vojtjeha našli su se tom prilikom na okupu s predstavnicima poljskoga Društva sv. Vojćeha (Česi su bili zapriječeni doći), te su izmijenjene misli o međuslavenskoj suradnji na književno-izdavačkom polju prema cilju tih institucija. U nizu konferencijâ, koje su održane prigodom ovog pohoda u Poljskoj, znače i ti razgovori za naše zbliženje s braćom Poljacima sigurno pozitivan uspjeh u radu na polju velike slavenske ideje.

POLJSKA LUKA GDINJA

NAPISAO DR STJEPAN MARKULIN

U zapadnoj je Evropi gotovo nepoznato stvaranje novih gradova. Život se i promet razvija redovno na historijski ustaljenim mjestima, pa ruka ljudska nema potrebe da stvara umjetno nova, velika ljudska naselja. Ipak ima i tu iznimka, jer je u zadnje četiri godine nikao na obali baltičkog mora novi grad Gdinja s velikom lukom. Za nas je ta činjenica zato važna, jer se

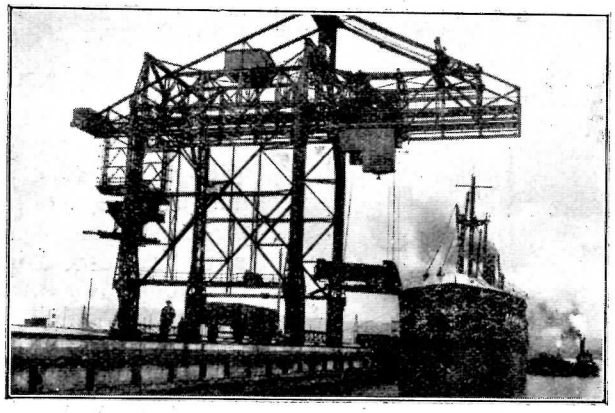

OGROMNA LUČKA DIZALA U GDINJI

toga gigantskoga djela morao prihvatiti jedan slovenski narod: Poljaci.

Dovoljno je poznata historijska tragedija Poljske, koja je rastrojena preko jednog stoljeća pripadala trima državama: Rusiji, Prusiji i Austriji. Upravo je nevjerojatno, što je sve poljski narod morao pretrpjeti u danima svoje ovisnosti od tuđinstva. Zato je pred to većim zadacima stajao nakon dovršenja svjetskog rata, kad se našao slobodan u vlastitoj državi. Trebalo je graditi tako reći iz ničesa, trebalo je stvoriti sve, što jedna moderna država treba, naročito jedinstvenu administraciju, vlastitu obrambenu silu i vlastitu gospodarsku politiku. Taj se rad nije skoro još nalazio ni na početku, kad je došao rat s boljševicima, te su Poljaci 1920. godine odvratili od Evrope sami tu groznu pogibao. Tako se sada poljska republika nalazi između dvije velike sile: Njemačkom i Rusijom i treba da vlastitom snagom odvraća zle utjecaje s obih strana.

Mirovnim je ugovorima Poljska dobila komad Baltičkog mora, zapadno od slobodnog hanzeatskog grada Gdanjskoga (Danziga). Tu se ističe prostran zaljev, što ga sa sjevera prirodno zaštićuje dugi poluotok Hel. Cijela dužina poljske morske obale iznosi 140 km. No koja pomoć od toga »prozora u svijet«, kad je bio neuređen, bez luka, a željeznica na nj vodi kroz teritorij grada Gdanjskoga? Stekli su Poljaci doduše pravo uporabe željeznica i luke u Gdanjskom, ali koja korist od svega toga, kad razne sile svaki čas oteščavaju ili dapače onemogućuju nesmetani pomorski promet poljske države preko Gdanjskoga? Dugo su se trpjele neprilike i tražio izlaz iz te situacije, a kad su sva sredstva bila iscrpljena, stvorena je pred nekoliko godina velika odluka: da se na poljskoj obali osnuje novi grad i velika luka za sav pomorski i prekooceanski promet republike Poljske, te da se ta luka novom željezničkom vezom sveže s ostalim poljskim središtima, a naročito s industrijalnim centrom u Katovicama. I prešlo se s odluke na djelo. Za izvedbu odabrano je maleno ribarsko selo Gdinja (Poljaci pišu (Gdynia), koje je pred rat brojilo jedva 300 stanovnika. Izrađen je pomnjivo plan za čitav sistem luka i morskih basena, za golemu mrežu željezničkih tračnica i za velik grad sa širokim ulicama i lijepim zgradama. Počelo se dupsti kopno i nasipati more, počelo se graditi na sve strane . . .

Koncem mjeseca travnja ove godine imali smo sreću da posjetimo i vidimo ovaj grad i luku, što nastaje, ovaj ponos poljskog naroda i dokaz njegove čvrste i nepokolebive težnje, da bude potpuno slobodan i neovisan. Moderni kolodvor u kašubskom stilu odaje već potpunu samostalnost, a kad stupiš na široke i potpuno uređene ulice toga grada, što je nikao u posljednje dvije godine, osjetiš, da se tu rađa novi život. Da se dobije samo malen pregled obavljenog komunalnog rada, ističemo, da je u to vrijeme izrađeno 14.5 km ulica sa 73.800 četvornih metara cestovne površine i 30.100 četvornih metara pločnika. U isto je vrijeme uređeno parkova i promenada u površini od 24.800 četvornih metara. Elektrifi-

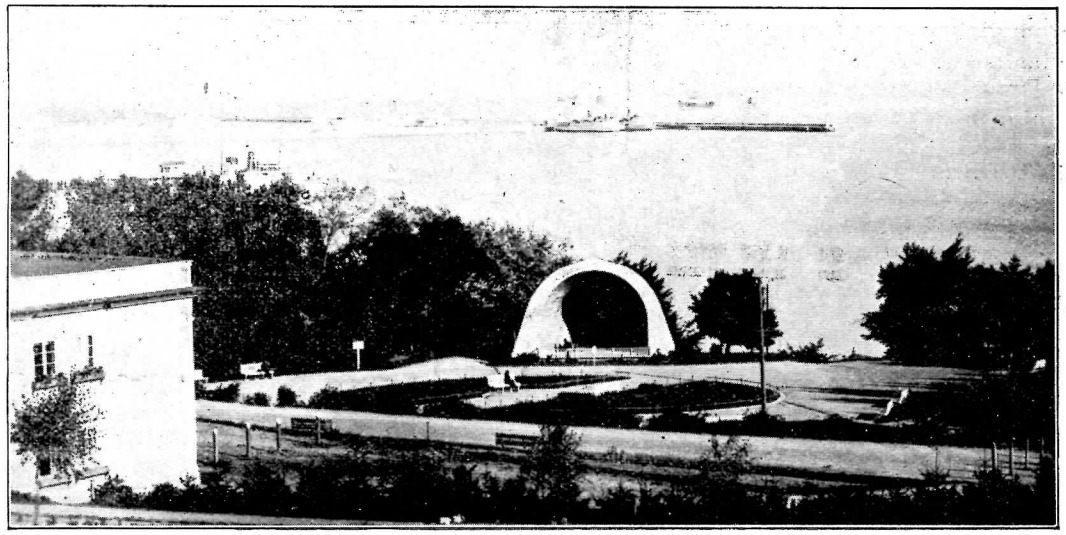

NOVA POLJSKA LUKA GDYNIA

kacija je provedena tako, da ima 8 km mreže niske napetosti. Vodovodni sistem stavlja danas dnevno na raspolažbu 3600 hl vode. Kanalizacija ja dvojaka: sanitarna i kišna, te se naročito stanica za čišćenja fekalija po sistemu Izakoffa hvali kao jedna od najljepših u Evropi. Grad ima danas već 50 javnih i 800 privatnih zgrada, a pučanstvo mu broji 45.000 stanovnika, dakle više nego li naš Split. Lučka uprava stavila nam je na raspolažbu jedan parobrod, kojim smo mogli obaći i pregledati svu luku i njezine uređaje.

Ribarsko selo Gdinja nije imalo uopće nikakve luke ni izgrađenog pristaništa. U toku zadnje četiri godine izveden je upravo gigantski posao. Nasipi za zaštitu od valova i odbijanje valova imadu dužinu od preko 4 km. Posebna su pristaništa za osobni bliži promet, za daleki i prekooceanski promet. Posebni molo dugačak 1 km sa 14 kolosjeka služi za eksport izvrsnog šleskog ugljena. U velikoj su luci tri basena za veliki, naročito kolonijalni promet, te ratne lađe. Dubina luke dosiže 9.12 m tako, da može u njima pristajati svaki transoceanski i ratni brod. Posvuda se nalaze silna skladišta, hangari i dizala, a posebice je pažnje vrijedna željeznička mreža, koja omogućuje izravno pretovarivanje s brodova u vagone i obratno. U godini 1930. obavila je gdinjska luka 3,625.750 tona prometa te se time dovinula prometa luke Stettinske, a dosegla dobru trećinu prometa gdanjske luke. Od toga otpada samo pol milijuna na import, a preko 3 mil. na eksport, pa to dokazuje veliku gospodarsku sposobnost poljske države, a potpuno opravdava silne žrtve, što ih je Poljska za tu svoju luku pridonesla i što će ih još morati pridonijeti. Željeznička veza s Čehoslovačkom, Austrijom i Jugoslavijom radila je dosada preko Gnjezna i Katovica. Sada se gradi nova željeznička pruga, koja će taj put skratiti za punih 6 sati, što će i opet služiti samo dalnjem procvatu gdinjske luke.

Od tvornica, koje su podignute u vezi s lukom, najznatnije su čistiona riže, uljara i hladiona. Da se dobije malen pojam o njihovu opsegu, iznest ćemo podatke o hladioni, koju smo pregledali. Ona je osnovana kao skladište za meso, mast, jaja, voće, sir i druge živežne namirnice, što su određene za eksport. U njezine magazine stane 700 vagona robe. Njezina ledana proizvodi dnevno 20 tona leda. Ona ima teletermometrički i telehidrometrički uređaj, te je kadra po volji u svako doba godine držati u svojim skladištima temperaturu između — 15° C do + 15° C. Tvornica ima dva vlastita željeznička kolosjeka, vlastito morsko tovarište, zaštićeno od sunca, kiše, električnih dizala, 6 mosnih vaga i viseću željeznicu za pretovar mesa.

Propagiraju se i razni sportovi, a udoban parobrodarski promet na moru i autobusni na kopnu ima da služi za razne izlete.

STARA SEOSKA RIBARSKA KUĆICA U GDINJI

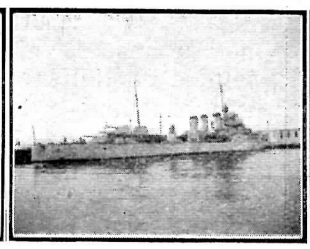

VELIKI RATNI PAROBRODI U LUCI U GDINJI

Foto „Obitelj"

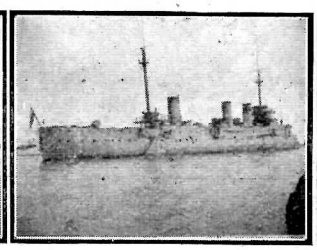

UČESNICI POHODA SE VOZE NA PAROBRODU PO LUCI

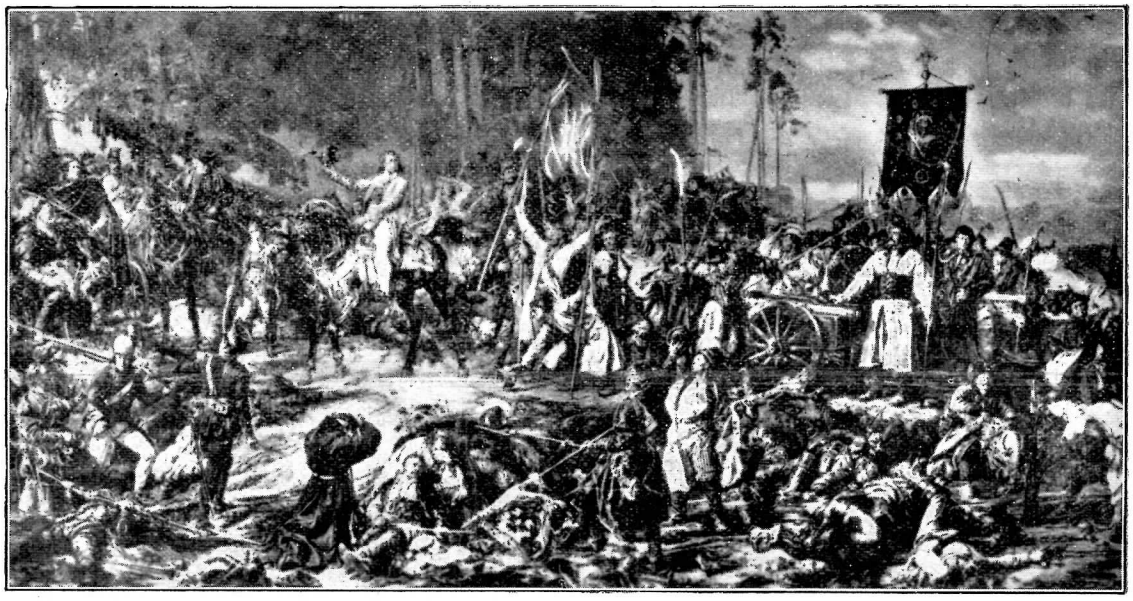

KOSCIUSZKO DIŽE USTANAK ZA SLOBODU POLJSKE
Naslikao J. Matejko

UZ DJELA POLJAČKIH UMJETNIKA

NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ SIN

WERNYHORA PRORIČE PROPAST POLJSKE
Naslikao J. Matejko

Putujući uskrsnulom Poljskom najbolje ćemo upoznati dušu Poljaka motreći djela njihovih umjetnika.

Henrik Sienkiewicz iznio je povijest, težnje i vjeru poljačkog narod u svojim romanima. Isto je to učinio najveći od poljačkih slikara Jan Matejko u svojim velikim i brojnim slikama. On zorno pokazuje slavnu prošlost naroda i države Poljske, ali on prikazuje i strašno proročanstvo Wernyhore, da će ta slavna Poljska radi slavenske nesloge propasti. Jedna odlična Poljakinja, koja nam je tumačila Matejkove slike, ispovjedila je: kako se kao dvanaestgodišnja djevojčica onesvijestila pred slikom, što prikazuje propast države Poljske.

Sienkiewicz i Matejko — reče — bili su učitelji i vođe omladine u ono vrijeme, kada tuđinci nijesu dopuštali, da Poljaci imadu svoje škole i da uče svoj materinji jezik i svoju povijest. Jer Matejko, a zajedno s njime i drugi umjetnici svojim su djelima propovijedali i vjeru u Pravdu i vjeru u Uskrsnuće Poljske.

Više od dvadeset milijuna Poljaka, koji su negdje imali svoju jaku, veliku i bogatu državu, bilo je podijeljeno među tri gorda neprijatelja, koji su bahato htjeli da taj ponosni katolički narod satru i izbrišu s lica zemlje. I opet umjetnine, ti nijemi svjedoci, strašnom rječitošću optužuju i viču na nepravde, što su ih morali patiti Poljaci po tuđinskim službama, zatvorima i progonstvima u Sibiru.

Jedna divna Matejkova slika prikazuje mladog junaka Košćiuskog, koji je digao seljake na ustanak za slobodu Poljske. Koliko li je opet

BOŽIĆ IZAGNANIKA U SIBIRIJI
Naslikao Jacek Malczewski

pobude omladini dao umjetnik u samoj toj slici! Naš pjesnik veli, da samo onaj narod, koji štuje pređe, na prošlosti svoju budućnost snuje. A u Poljaka vidimo poštivanje otaca, kao valjda Poljske. Progonjeni svuda, Poljaci su se sklanjali u katoličke hramove, crkve i kapelice i tu podizali relijefe, kipove i slike svojim pjesnicima, piscima, borcima, vođama i nekadanjim kraljevima. Najdivnija zbirka umjetničkih spomenika krakovska je katedrala, zvana Wawel.

U katedrali u Varšavi ima umjetnički izdjelan sarkofag sa zlatnim srcem. To je spomenik onoj omladini, koja je izginula na bojištima, kada je već davno minuo svjetski rat. Svijet je bio izmoren i ispaćen, a Poljska je još od godine 1918. do 1921. bila teški boj s boljševicima za svoju slobodu i za dobrobit Evrope. Netko je napisao, da su ovo izdržali oni mladići — jer muževi su već davno izginuli — koje je odgojio Sienkiewicz i Matejko.

MAJKA

NAPISAO LEO KAISER

Nebo je plave mirne oči sklopilo vjeđama sniježnih oblaka.

I kad su u ledenom zraku zadrhtale prve pahuljice bijeloga kristala, sjela je Mala u krevetu i uprla sjajne grozničave oči u Majku.

»Majko, bolno je zašaputala, reci, majko, je li krov susjeda već bijel? Reci, majko, hoćeš li me i ove zime, čim naš brežuljak zabijeli, povesti k njemu? Je li, majkoo, hoćeš . . .?«

Mala je plava glavica umorno klonula na grudi i slabo se tijelo sagnulo kao uveli cvijet . . .

I kada su pahuljice padale na tihi kraj, tako je u majčino srce padala sve teža tuga, i ona je sate i sate s bolom u duši slušala nemirno disanje Male i prigušeni šapat na dalekom bijelom brežuljku.

Ove je noći zima čarobnim kistom naslikala kristalno cvijeće na prozoru male sobice . . .

Majka je klečala sklopljenih ruku uz krevet i slušala nemirno disanje njezino. Molila se Onomu, u čijoj je ruci bila sva sreća njezina. A Mala je disala sve mirnije . . . sve tiše . . . sve spokojnije . . . i . . . onda je tiho usnula.

Kad je svanulo, Majka je ustala i skrstivši Maloj na prsima ruke, skinula je sa zida mali krst i položila ga među njezine ukočene prste.

Onda je sjela do uzglavlja i šuteći podbočila glavu.

Ovoga je jutra Zima čarobnim kistom naslikala kristalno cvijeće na prozoru male, tužne sobice . . .

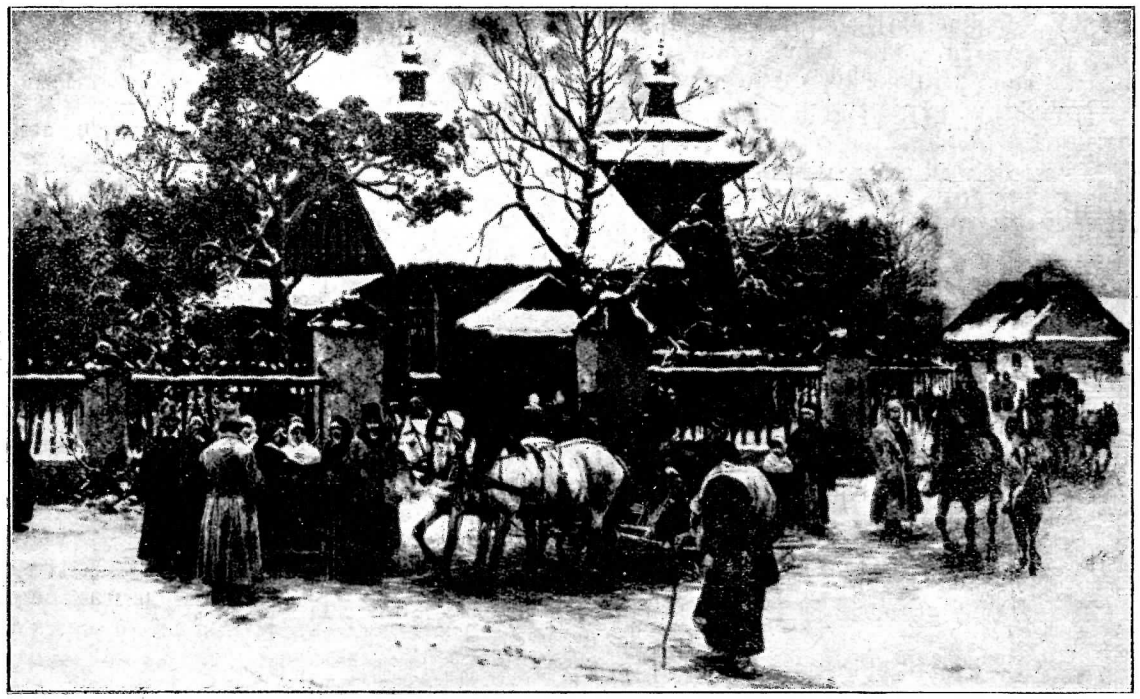

KOD CRKVE

Naslikao Alfred Kowalski - Wierusz (1849.–1916.)

PRVI I JEDINI (NASTAVAK.)

ROMAN JEDNE ŽENE — NAPISAO MARKO SOLJAČIĆ — ILUSTRIRA ANKA KRIZMANIĆ

— To je lijepo. Vidite, dakle, da je istina ono, što sam malo prije rekao.

— To je nešto drugo — ustvrdi gospođa Jolanka.

— Kad vi ne biste bili vrijedni, ne bi on vama bio takav — dometne gospodin direktor.

— On je takav prema svima. To je posebna vrsta ljudi — dokazivala je ona.

Gospodin direktor najradije bi se bio prezirno nasmijao, ali se bojao, da ona ne bi u tom vidjela zlobu, pa je radije rekao riječ, koja njemu ni po naravi ni po životu nikako nije pristajala:

— Svi takvi moramo biti.

— Ipak nijesu svi takvi — opazi gospođa Jolanka.

Nastala je šutnja. Gospodin direktor trebao je da ostane kod svoje tvrdnje ili da razjasni svoju misao, jer je niječna rečenica gospođe Jolanke zvučila kao objekcija, koju je u najmanju ruku trebalo distingvirati. A on nije imao snage da dalje nastavi, jer je i sam vidio, da mu je tvrdnja doduše bila na mjestu, ali u onom času u njegovim ustima potpuno deplasirana.

Nije imao nikakve volje da otide, a trebalo se izbaviti. Kako će drugačije, nego ako promijeni temu razgovora? I počeo je o onom, za što je mislio, da će gospođi ugoditi. Ta, evo, može i on pokazati interes i brigu za nju i za njezine materijalne poteškoće, a to znade i te kako u mnogim slučajevima uspjeti. Uostalom to je bila, makar i indirektna veza, s onim prijašnjim njihovim mislima. Zapitao je:

— Onda, milostiva, velite, da ste zadovoljni u banci?

Gospođa Jolanka bila je sretna, što je palo to pitanje, jer je držala, da je to svršetak njegova pohoda. Ta odmah pri dolasku isto ju je zapitao, a kad se čovjek počne ponavljati, znak je, da se iscrpao i da će svršiti.

Ona je nastojala da mu svojim odgovorom ne pruži građe za daljnje raspravljanje, pa se trudila biti što kraća izbjegavajući svaku riječ, na koju bi on mogao nadovezati. Rekla je:

— Jesam, gospodine direktore.

Međutim, on nije htio da shvati njezinu metodu, pa je nastavio govoreći, kako je on mnogo puta sam gledao njezin rad i kako je šef odjeljenja uvelike zadovoljan s njome, pa da će nastojati da prodre sa svojim prijedlogom, da joj se kao najmarljivijoj činovnici poveća plaća, kad navrši prvu godinu službe. A da još više dobije njezinu naklonost, i ne čekajući zahvalu za tu svoju brigu, promijenio je glas, prevrnuo oči, naklonio glavu i samilosnim akcentom zapitao:

— A možete li, gospođo, izići sa svojom plaćom?

Gospođa Jolanka bila je na iglama. Slutila je, da se ipak prevarila i da bi se tortura mogla produljiti, instinktivno je osjećala namjerenost, pa je odgovarila hladno i kao da se to nje zapravo i ne tiče, čak i neistinito, jer je teško, štono riječ, vezala kraj s krajem.

— Djeca mi nijesu gladna, pa sam zadovoljna.

Tim mu je odgovorom gospođa Jolanka opet prekinula nit. Nikako nije očekivao takovu reakciju. Svako daljnje pitanje te vrste smatrao je neumjesnim.

Vrijeme je odmicalo, i trebalo je doći na ono pravo. On je, doduše, opazio kod nje odvratno raspoloženje prema sebi, ali smatrao je, da to ipak ne mora biti ni trajno ni duboko. Odakle? Ta on je njoj dosad iskazao samo dobro, i ona nije mogla imati razloga, pravoga i uvjerljivog razloga, da mu tako na laku ruku odvrati neprijaznošću. Začeo je čak jednu tešku misao: da bi na nju, možda, bolje djelovala otvorenost. Ali ipak se bojao izraziti se, jer bi teško bio podnio ćušku, ako bi naišao na nepristupačno i zakopčano srce. Uza sve to on je nastojao, da već jednom dođe do rezultata, naslonio je prsa na stol, sklopio ruke ispred sebe i ne gledajući gospođu zapitao:

A je li vam teško, gospođo, ovako... bez muškarca u kući?

Gospođa Jolanka je to pitanje sasvim krivo shvatila. Ona je mislila, da je gospodin direktor hoće požaliti poradi smrti pokojnoga supruga. Snuždila se, kao uvijek kad bi se sama sjetila ili kad bi joj ga tko spomenuo. U takvim prilikama poprimila bi sasvim sentimentalno lice, a glas bi joj bio topao i dalek, kao da dolazi odnekud iza zastora. I nikada nije mogla da bude indiferentna prema onome, koji bi izrazio simpatiju za pokojnoga.

Kako je malo prije odgovarala hladno, gotovo osorno i otresito, tako joj je sada u riječima titrala neka prijazna tuga. Rekla je jednu sasvim jednostavnu i običnu rečenicu, ali načinom, koji je otkrivao u isto vrijeme golemu bol i umilnu resignaciju:

— Teško mi je, ali šta mogu?

Gospodin direktor dočekao je njezinu dušu s ushitom , koji nije imao ništa zajedničko s njezinom ljubavlju.

Ona je, istina, bila u zanosu, ali taj zanos bio je u sukobu s njegovim, pa kad se on odvažio da reče, da bi ona mogla češće imati muškarca u kući, ona se zaprepastila, trgla se i zacrvenjela:

— Ne razumijem vas, gospodine direktore.

Naravno, da je gospodin direktor bio pod dojmom prijaznijeg izražaja. Bio mu je tako drag, da se i nije mogao otrgnuti od njega. Kao da je čuo samo njezine riječi, a nije osjetio i užas njezine slutnje, pa je još mirnije, negoli je zapitao, nastavio da protumači ono, što je to pitanje sadržavalo:

— Mislim — rekao je — da biste mogli češće imati malo zabave... da se malo rastresete... Ja bih sam, na primjer, došao koji puta.

Gospođu Jolanku bilo je sram pred sobom. Dobro je znala, šta to znači, ali nije mogla pojmiti, da bi se ko usudio to reći njoj, koja je po svome odgoju, po uspomenama i po čitavom biću bila protivna, iskreno i svom dušom, tako zvanim kućnim prijateljima i koja se posvetila djeci, pa je strepila pri pomisli, da bi im se iznevjerila ili da bi joj ih tko mogao oteti iz srca. A njemu je pokojnom hiljadu puta rekla, pa i u očajnim zgodama, da joj je *prvi i jedini!* Nastojeći, dakle, da sakrije jad pokazala se naivnom i rekla:

— O, hvala vam, gospodine direktore! Ja imam dosta društva: Kod mene je dosta zabavno, kad su djeca uza me.

Gospodin direktor se i dalje uvijao. Nije, naravno, mogao ući u njezin osjećaj. On je bio zatvoren, a gospodin Weng mislio je, da ga je već dotakao kao dijete krilo leptirovo. Ali dijete bježi, bježi i baš kad misli, da je leptir sio na grančicu zato, što se umorio i kad hoće da stisne prste naslađujući se zabavi, leptir odleti i sjedne na drugu granu, da tu igru i opet ponavlja, sve dok mu ne dodija iskušenje, pa se izgubi na cvjetnu livadu, gdje ga zaštiti veličina prostora i raznolikost boja. Tako je i gospodin direktor nastavljao još uvijek sakrivajući se za maskom namještenih gesta i drhtavih, tupih riječi:

— Ali ipak, gospođo... No... Valjda se ne bojite mene?

— Što bih se bojala? — odgovori gospođa Jolanka nastojeći da zadrži mirnoću.

To je gospodinu direktoru bilo dosta, da se približi gospođi Jolanki i da je pogladi po ruci.

Ona se trgne i ne rekavši ni riječi stavi desnu ruku na čelo, a lijevu na lice, ponikne i zadrhta.

Mislila je, što da napravi. Već joj je namjera direktorova dolaska bila sasvim jasna. Spomenula se gospodina Antića i tačno shvatila njegove riječi, koje joj je upravio one večeri poslije odlaska gospode Tomisa. Zar su oni, Tomisi, zbilja htjeli da joj na ovaj način pomognu? I zar ljudska zloba uistinu može da bude tako velika te bijedi pretpostavlja strast? Što znači sva ta igra, i zar zaista ona suza gospođe Line u njezinu dvorištu pred nekoliko mjeseci nije bila iskrena?

Gospođa Jolanka premalo je poznavala život, a da bi bila mogla sve to shvatiti u pravom svijetlu. Doživjela je, doduše, i ona koješta, ali još se nikada do onoga popodneva nije našla u prilici, da se bori, žilavo i ogorčeno, za ono, u što nije htjela da nitko dirne, najotmjeniji hram, i da, eventualno, pljune na nisko dobročinstvo, koje joj je moglo donijeti nemir.

Zaboravila se i postala je inertna: Mjesto da se osovi, ona je proživljavala svoje toplo djevojaštvo. Uz troje djece bila je čista kao vrhunac, na koji može sjesti sunce ili pasti snijeg, ali ljudska noga ne može da mu dirne bjelinu.

Vrijeđalo je, što je gospodin direktor dotakao. Taj dodir prostrujao je njezinom srži kao električna struja velike napetosti, koja donosi smrt. Izjedao je jad, sramota i stid. Stisla je zube, a kad joj je srce potreslo grudima, kane joj suza na koljeno, i ona sakrije oči objema rukama, ne zato, što bi je bilo njega sram, nego zato, što nije htjela da joj poblijedi osjećaj.

Dok joj gospođa Jolanka tako, gotovo nemoćna, sakrivala svoju dušu, on je promatrao živo, pohlepno, strastveno. I kad je pomislio, da je ona zaronila u jednu njenu pristupačnu tajnu, kao obezumljen izbuljio je oči, digao se i zgrabio je za obje ruke tako, da je ona vrisnula od boli, a kad se snašla, izbila je gorčina i počela je vikati. Kako nije bila naviknuta na oštrije izraze, dobacila mu je oštro i ogorčeno:

— Oprostite, gospodine direktore, ja nijesam na to naučna!

To je u njezinim ustima zvučilo tako porazno, da se gospodin Weng uistinu zbunio i u neprilici sasvim idiotski istisnuo, toliko da nešto kaže:

— Što se vi ni s kim ne rukujete?

— Jedno je to, a drugo je ono — uvrijeđeno će gospođa Jolanka.

— Pa nemojte se žestiti, molim vas! Ja sam htio da se otmete žalosnim mislima, koje su vas zaokupile.

(Nastavit će se.)

PONOS OBITELJI!

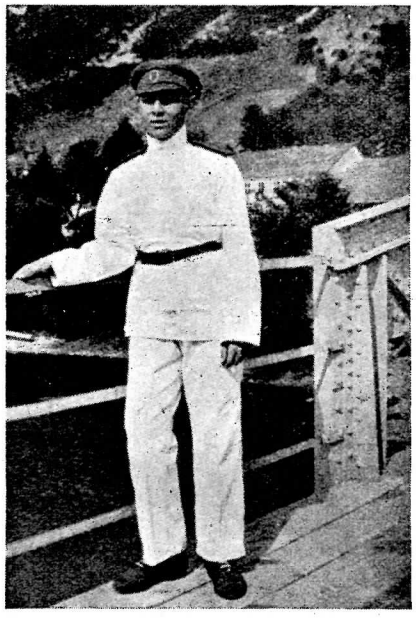

Moguće budući general!

Osim svoje nauke on voli da pravi svakojake slike sa

KODAK FOTOAPARATOM

I KODAK FILMOM

osobito sada za veliki natječaj foto-amatera, od maja do konca augusta.

100.000 DOLARA ZA NAGRADE

KODAK d. s. o. j. Zagreb

Direkcija: Zvonimirova ul. 2. – Na malo: Praška ul. 2.

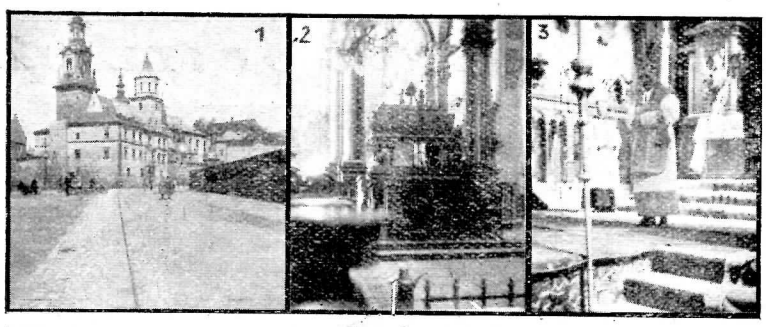

S PUTA PO POLJSKOJ: U KRAKOVU

1. S Wawela. 2. Grob sv. Stanislava, biskupa, u katedrali na Wawelu. 3. Krakovski biskup pozdravlja u katedrali učesnike našega pohoda. 4. Učesnici pohoda pred Wawelom, pogled prema Krakovu. 5. Pogled prema Marijanskoj crkvi. 6. U dvorištu Jagelonskoga sveučilišta. 7. i 8. U dvorištu kraljevskoga dvora Wawela.

Slike u sredini dolje:

S PUTA PO POLJSKOJ: U VARŠAVI

1. Prvo orijentiranje u Varšavi. 2. Finžgar se još ogledava, da li idemo dobrim smjerom. 3. Pogled prema varšavskom predgrađu Pragi. 4. Spomenik Chopina, najvećega poljskoga glazbenog umjetnika. 5. Kraljevski dvorac na Lazjenki. 6. Dva tipična poljska židova u židovskom dijelu Varšave. 7. Razgovor na kolodvoru prije odlaska. 8. Topovi, kojima se Varšava obranila od boljševičke najezde 1920. godine. 9. Poljski pisac Osendowski se oprašta od naših učesnika. 10. Svećenik Kneblewski, predsjednik kongresa i ataše kod našega poslanstva u Varšavi Mareš. 11. Finžgar, dr Kotnik i Pienjkowski, tajnik „Odrodzenia". 12. Finžgar i Kneblewski se opraštaju. 13. Osendowski se oprašta od gospođe dr Zdenke Marković.

DOLAZAK UČESNIKA KONGRESA U POZNANJ

PREDSTAVNICI SLAVENSKIH KATOLIČKIH NAKLADNIH INSTITUCIJA

kao gosti direktora Ks. L. Bilka.
S lijeva na desno dolje: Dr Kotnik, F. S. Finžgar, Dr J. Andrić *Gore:* Dr Stj. Markulin. Dr V. Deželić sin, Ks. Bilko i Dr Stj. Zlatoš.

Sve slike fo

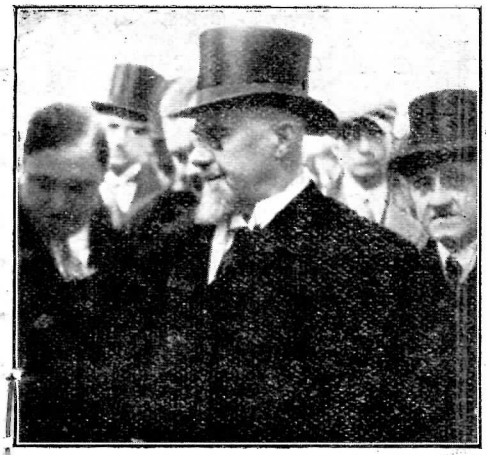

POLJSKI MINISTAR TRGOVINE ALEKSANDER PRYSTOR

razgledava s učesnicima poljsko-jugoslavenskoga kongresa izložbeno odjeljenje Jugoslavije na velesajmu u Poznanju nakon otvorenja velesajma 26. travnja o. g.

foto „Obitelj"

S PUTA PO POLJSKOJ: U POZNANJU

1. Učesnici putovanja u ulici prema isusovačkoj crkvi, koja se vidi u pozadini. 2. Poljski ministar trgovine Aleksander Prystor razgledava jugoslavensko odjeljenje na poznanjskom velesajmu. 3. Iz dvorišta isusovačkoga samostana. 4. Učesnici putovanja pred glavnim paviljonom poznanjskoga velesajma. 5. S razgledavanja velike tiskare Društva sv. Vojćeha. 6. Na konferenciji kod Društva sv. Vojćeha: S lijeva na desno dr Kotnik, F. S. Finžgar, dr. Deželić sin, dr Št. Zlatoš. 7. Pogled prema franjevačkoj crkvi. 8. Glavni ulaz poznanjskoga velesajma.

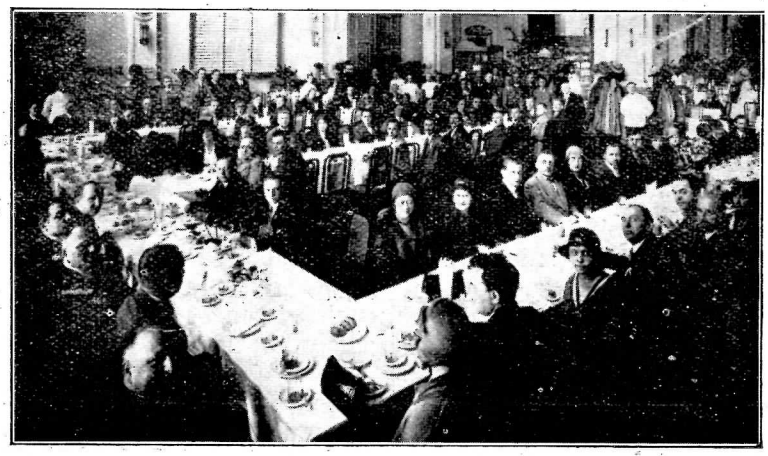

JEDAN ZAJEDNIČKI ZAJUTRAK UČESNIKA

GRLICA

(SVRŠETAK)

NAPISALA OLGA CIBULIĆ

»Jest, mama je kazala i tata je kazao.«

Mistress se srdačno smijala, a Olivera je začuđeno pogleda:

»A zašto se sada smijete?«

»Smijem se, jer sam se sjetila one smiješne zgode, što smo neki dan gledali u kinu.«

»Onda vam moram kazati, da niste ni vi dobri!« odvrati Olivera, uzme kaput i šešir, zalupi vratima i ode u sobu roditeljima.

*

Engleskinja se ispriča glavoboljom, pa kad je auto odjurio, raspremi krevet, uzme neku knjigu, ali je san brzo nadvlada, ona uzdahne i zadrijema, a taj uzdah bio je težak, jer je bio sazdan iz sviju muka čovjekovih.

Mala je grlica čula taj uzdah, jer je spavala iza tavanskog prozorčića nad njenim prozorom, pa se spusti dolje, sjedne na otvorenu knjigu koja je ležala na noćnom ormariću do glave gospođine:

»Kuku-ru, za čim tuguješ?«

»Mislila sam, grlice draga, umjetnost mora da je čista kao suza i duboka kao rana u srcu misaonog čovjeka. Mislila sam, da mora biti lijepa kao poljana bijelih narcisa na visokim gorskim planinama, a istinita kao smrt. Mislila sam, ona mora da nas spaja sa svijetom, gdje je združena ljepota s dobrotom, a da se ipak nikada ne udaljuje od ovog našeg života. Mislila sam, čovjek-umjetnik bliži je Bogu i s radošću rasipava oko sebe raskoš i bogatstvo svoje duše. Umjetnost je u sužanjstvu, grlice draga, a zasužnjio ju je novac.«

»Kuku-ru, u našem je ptičjem carstvu sasvim drugačije, ali kaži mi, što mogu da činim za tebe?«

»Mislila sam, grlice draga, da ću izgrađivati ovu malu djetinju dušu i dati joj oblik, kaošto kipar daje formu bezličnom mramoru. Ali dani mi prolaze u beskorisnom poslu. Što ja danas sagradim, to otac i majka sutra poruše. Kakav beskoristan posao!«

»Što mogu da činim za tebe, kaži mi, jer ja moram svojim drugaricama?«

»Idi, leti, grlice draga, do neba. Pokucaj na Velika vrata i zamoli Onoga, koji je već bio ovdje, neka dođe po drugiput, jer su ljudi sve zaboravili. Kaži Mu, da bogataši i nadalje hodaju blazirani, cinični, kruta srca, gluhi i slijepi za sve, što se oko njih zbiva, isto tako kao prije dvije, tri i pet hiljada godina. Neka dođe, zamoli Ga, neka dođe, što prije! Ruho je tvoje divno, čisto, bijelo, kao duša Justikina i možeš stupiti pred lice Njegovo. Uzmi hrane od čemera srca mojega i napij se suza iz očiju mojih, jer put je dalek.«

»Vidim istinsku tugu u tvom srcu, pa ću učiniti, što želiš, ali moram da se oprostim od svojih drugarica.«

I grlica se vrati do tavanskog prozorčića. Malo zatim poleti i zaokruži oko čitavoga grada, koji je spavao, kao da se oprašta od sviju ljudi, od kućâ, od parkovâ i od svega drveća.

»Kuku-ru, ostanite zbogom, ja putujem prema zvijezdama!«

Letjela je iznad visokih tornjeva, iznad krasnih palača s blistavim kupolama, iznad kraljevskih dvoraca, iznad velikih tvornica i pilana, iznad malih kuća u predgrađu, gdje su siromašna djeca spavala na slami i krpama. Ovdje se spustila niže, sve do razine malih prozorčića, iza kojih se skriva toliko jada i čemera, da bi se njime čitavo jedno more moglo zasuti.

U jednoj takvoj kućici, na jadnom prljavom krevetiću ležala je mala Justika, ali nije spavala. Kraj krevetića postavila je svoje raskidane cipele, pomno očišćene. Dugo ih je svjetlala i dugo promatrala one rupe na njima, a suze su klizile po njenu malom liščcu. Skinula je s vlažnog zida sliku maloga Isusa kao 12 godišnjeg dječaka, koji kraj nekog zdenca razgovara s djecom. Svojim je dahom grijala sličicu i prislonila na svoje lišće, da svima bude toplo. Darovane igračke poklonila je u dvorištu maloj Nataši, koja je plakala, jer su njenog taticu odveli u bolnicu. Izmolila je svoju večernju molitvu i počela razmišljati. Kako to, da na svijetu ima mnogo djece, koja imadu tako divnih igračaka, da se ni pregledati ne mogu u jednom danu, a još više takve djece, koja nemaju ni jedne jedine bebe, ni jednog jedinog konjića? Bože moj, kako bi ona bila sretna, da ima samo jednu onako veliku bebu u kolicima kao Olivera. Pozvala bi i malu Natašu i dala joj, da vozi bebu, pa da se razveseli. Dala bi i Verici, ako obeća, da ne će više ganjati mačke i vući ih za rep. Sve bi to bilo lijepo, ali kako bi mogla, da se igra, kad već rano ujutro odlazi na šivanje, a vraća se tek kasno uveče? Ostala bi joj još nedjelja, ali taj dan mora da pomaže gospođi u kuhinji, pa kad sve opere i očisti, zatekne je opet noć. Svaka je njena želja do danas ostala neostvarena. I bude joj neizmjerno teško.

Mala je grlica kružila iznad niskih kućica i — privučena istančanim, ljudima sasvim nepoznatim ćutilom — spustila se na prozor Justikine sobice. Njeno malo srce osjetilo je veliku bol male djetinje duše.

»Ne tuguj, Justiko, ti ćeš imati još sretnih dana. Spavaj mirno, zlatna mala djevojčice. Tvoja je posteljica, istina, prljava, ali će doći anđeli i donijet će ti čiste i prekrasne sanje. Ja polazim na daleki put, ali ću se vratiti brzo. Ispričat ću Bogu sve velike jade tvog malog srdašca i donijet ću ti naknadu za svu gorčinu, kojom te je život nadario.«

(Nastavak na str. 348.)

JAVORINA PLANINA

ADAGIO

PJEV :

KLAVIR :

Ej, koli-ka je Javo-ri-na, pla-ni-na! Siv je oko

preletjeti ne može. Tu-žno sje-di, tu-žno gledi, gorici na

grančici Ej koli-ka je Ja-vo-ri-na pla-nina.

GRLICA

(Svršetak sa str. 346.)

Grlica se spusti lagano kraj krevetića i uskrsne suzu, koja je pala na vrh njenih cipela, onda poleti prema nebu. Letjela je dugo, čitava tri dana i tri noći, a na kraju trećega dana začuje divno pjevanje u svemiru. Njena su krilašca počela malaksavati, kad joj dolete mali anđeli ususret. Oni je uzmu na svoja krila i ponesu dalje.

»Mučan je bio tvoj put, grlice draga, a kakvu poruku nosiš Bogu?« zapitaju anđeli.

»Nosim jedan uzdah iz srca bijele gospođe i jednu suzu sa vrha Justikinih cipela.«

»O, o, jedan uzdah iz srca bijele gospođe... O, o, jednu suzu sa vrha Justikinih cipela... Zar u svijetu još uvijek imade teških uzdaha i suza?«

»Da, da, najviše od svega u svijetu imade suzâ, jer najjadniji od svih stvorenja na zemlji je — čovjek. Kad bi sve suze, koje se liju i koje će se još proliti, pretvorili u biserje, zemlja bi postala najsjajnija zvijezda među zvjezdama.«

»O, o, pričaj nam, grlice draga, što rade ljudi, da stvaraju toliko mnogo suza?«

»Da vam pričam, što rade? Isto ono, što su radili u prošlim vijekovima. Klanjaju se zlatnome teletu isto tako, kao one dane, kad su gradili babilonski toranj. Zveket zlata im je najdivnija glazba, a za tu glazbu čovjek još uvijek rado predaje đavlu svoju besmrtnu dušu. Kod nas u ptičjem carstvu sasvim je drugačije.«

»Evo smo stigli, grlice mala, i ulazimo u rajske dvore.«

»O, kolike divote! Ovako krasnog cvijeća nema na zemlji ni u parkovima, ni u baštama. O, kako divno pjevanje! Ovako nisam čula ni u katedrali na Uskrsne dane, kad se sunčamo na južnoj strani krova. O, kolike divote! Čudno, mislila sam, da ću biti uzbuđena, kad uđem u rajske dvore, a meni je tako lagodno u srcu.«

Dva najmanja anđela, koji su nosili grlicu na svojim krilima dolepršе pred Sina Božjega, a drugi se postave sa strane.

»Grlice mala, što mi nosiš?« upita blago Isus i pomiluje nježno malu glavicu.

»Nosim evo jedan uzdah iz srca bijele gospođe i jednu suzu sa vrha Justikinih cipela.«

»To su divni darovi, grlice mala, i nema ljepših stvari na zemlji, nego što je patnja čovjekova! A za uzvrat što bi htjela?«

»Da siđeš, Gospodine, još jednom...«

»Da siđem, grlice mala, ljudi bi me razapeli i po drugi put. No ti ćeš ponijeti za uzdarje maloj djevojčici najdivniji rajski cvijet, koji će mirisati uvijek i njeno srce ispuniti srećom. A ljudima ćeš ponijeti još jednom ono, što su zaboravili: nekoliko riječi utisnutih na malenoj ploči. To položi na Glavni Oltar najvećega Hrama u gradu na sedam brežuljaka.«

Mali anđeli potraže najdivniji rajski cvijet i privežu grlici za nogu, a za drugu nogu privežu malenu pločicu. Tada Sin Božji pomiluje nježno njenu glavicu i reče:

»Justikina suza bila je teška, jer je sazdana od Bola i Čemera, a rajski cvijet je lagan, kao pahuljica snježna, jer je sazdan Milinom i Krasotom. Uzdah iz srca bijele gospođe bio je težak, jer je sazdan iz muka čovjekovio, a pločica je mala, kao tvoji crveni prstići, slova su sitnija od makovog zrnca, a lagana kao tvoje bijelo perce, jer ta su slova sazdana najvećom Ljubavlju i rajskom Mudrošću.«

Tada anđeli ponesu opet grlicu na svojim krilima sve do najnižih oblaka i potom se vrate u rajske dvore. Grlica je letjela lakih krila sa srcem punim sreće i položila rajski cvijetak na male grudi Justikine. Zatim poleti prema gradu na sedam brežuljaka. Prođe kroz okno najvećeg Hrama i spusti se kod Glavnog Oltara:

»O, kako neobična kuća, golemi prostor, kakvo bogatstvo! Zaista ne mogu da se snađem.«

Grlica poleti visoko ispod baršunastog baldahina, zatim se spusti niže i pregleda sve kipove na sredini oltara, a onda siđe do malenog jednostavnoga križa, koji je stajao između šest svijećnjaka. Tu pred križem postavi malenu pločicu — i gle: golem prostor najvećega Hrama zasja cio neobičnim sjajem. Kipovi ožive, cvijeće zamiriše, malo dalje Bogorodica se nasmiješi. Svjetlost se rasu sa Glavnog Oltara, ali to nije bila više malena pločica, nego velika pismena, koja su se bliještila kao najdivniji dragulji:

»Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!«

»Ljubi i neprijatelje svoje i ne čini drugome ono, što ne ćeš, da drugi tebi čini!«

»Kuku-ru, sada znam, zašto se širi očaj i strah na zemlji,« a suze, prave suze poteku iz grličinih okruglih očiju.

U tom času začuje se štropot s desne strane Glavnog oltara, gdje je stajala velika statua od bronce, kao da je pao kamen. No to nije pao kamen, nego je mjesto brončane statue sjedio na podnožju stari siromašni ribar. On pruži ruku, a grlica sjedne na njegov žuljavi dlan. Ribarove oči su tužne, ali pune blagosti:

»Ove su riječi zaboravili svi narodi, veliki i mali, grlice draga. Idi i kaži svima: kad bi dopustili još danas srcu, da progovori, sutra bi već moglo nastati Kraljevstvo Božje na zemlji.«

Grlica htjede da uzleti ribaru na rame, no u tom času začuje se opet štropot, a mjesto starog siromašnog ribara, stajala je na istome mjestu velika statua od bronce.

Justika je narasla velika. Ona je prošla visoku Školu Života i njena je duša prekaljena svim ljudskim patnjama. Ona zna i osjeća, da živi u doba velikih, najvećih događaja. Ona zna: dva svijeta drže se očajno za gušu, a ne zna se, koji će biti jači, a koji — izginuti. Justika čuva cvijet iz bašte Sina Božjega, lagan kao pahuljica snježna, jer je sazdan Milinom i Krasotom. Rajski cvijetak treperi svojim laticama i šapće njenoj duši vječitu divnu melodiju: »Hosana Sinu Davidovu, blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje!«

MAJKA I DIJETE

KAKO SE DIJETE OBLAČI.

Najprije se djetetu obuče mekana košuljica od pamuka ili platna, koja seže do krsta, a na nju 3 do 4 prsta kraći pleteni ili kačkani prslučić od pamučne tkanine. Donji se rub košuljice za toliko, koliko je dulja od prslučića, podvine gore, da se svaki čas ne pomoči i ne uprlja. Košuljica i prslučić imaju duge rukave i oko vrata provučenu vrpcu, koja se otraga na šiji veže. Rublje dojenčeta ne smije imati nikakovih puceta niti igala, jer bi to dijete nažuljalo i moglo lako ozlijediti. Iza toga se dijete povija, to jest zamataju mu se nožice i donje tijelo. Za povijanje su potrebni slijedeći komadi rublja: a) mala pelena od platna ili bolje od pamuka složena kao rubac u trokut; ona treba da je mekana i da dobro upija vlagu, pa se zato u novije vrijeme upotrebljavaju najviše higijenske pelene od mula (Tetrapelene); b) velika četverouglasta pamučna pelena; c) 25 cm široka a 35 cm duga gumena pelena ili rubac od čiste gume ili Bilbrothovog batista; d) velika pelena ili pokrivač od flanela cca 90 cm dug, a gotovo isto tako širok. Sve ovo mora biti priređeno prije ili za vrijeme kupanja jedno na drugome, već gotovo za povijanje (vidi sliku).

Čim je djetetu obučena košuljica i prslučić metne ga majka na te sve priređene stvari tako, da mu gornji rub trouglaste pelene složе do povrh visine pasa, a ostale malo više i povija ga, kako slijedi. Srednji ispod nogu ležeći ugao trouglasto složene pelene podigne između nožica i stavi ga na trbuh, djetetu do visine pupka tako, da tim pokrije djetetu predjel između nožica. Zatim prebaci ponajprije desni ugao pelene preko trbuha i preko kraja srednjega ugla na lijevo i lijevo otraga podvine u visini pasa pod leđa, a onda lijevi ugao pelene isto tako prebaci preko trbuha na desno i podvine na leđima. Onda se zabaci velika četverouglasta pelena skupa sa gumenom pelenom na njoj od leđa naprijed preko nogu, trbuha i donjeg dijela prsiju sa desnim krajem od desna na lijevo, a s lijevim od lijeva na desno prema natrag i tako obavije dijete. Pritom obavije gumena pelena dijete samo straga i sa strane bedara, a sprijeda i trbuh pušta slobodno. Inače bi bilo isparivanje tijela i izlučina dječjih nemoguće, od čega bi zdravlje djeteta štetovalo. Zato neki meću gumenu pelenu ispod četverouglaste a na flanelski pokrivač. Sad majka s velikim flanelskim pokrivačem isto tako obavije dijete skupa sa košuljicom i prslučićem sve do pod pazuha, a dosta dugi donji kraj pokrivača prebaci prema gore, tako da su i nožice dobro umotane ali opet, da ih može slobodno micati. Nato pričvrsti taj gore zabačeni kraj kao i onaj gornji rub stražnjeg kraja pokrivača svaki s iglom pribadačom, koja sigurno zatvara. Time je dijete za sobu i zatvorene prostorije dovoljno obučeno.

Kad izlazi dijete van, meće mu se samo zimi i za hladnog vremena na glavu pamučna ili vunena kapica, a ono se polaže u jastuk za nošenje. U sobi i za lijepoga vremena ne smije dijete imati ništa na glavi. Jastuk se sastoji iz gotovo ! metar dugog, a oko 40 cm širokog pokrivača za postelju (poplun), na koji se navlači prevlaka, proviđena sa svake strane sa postranim vrpcama. Dijete se stavi u jastuk, predugi donji dio se previne naprijed preko nožica, trbuha prsiju, a sa postranim se vrpcama jastuk sprijeda sveže. U jastuku

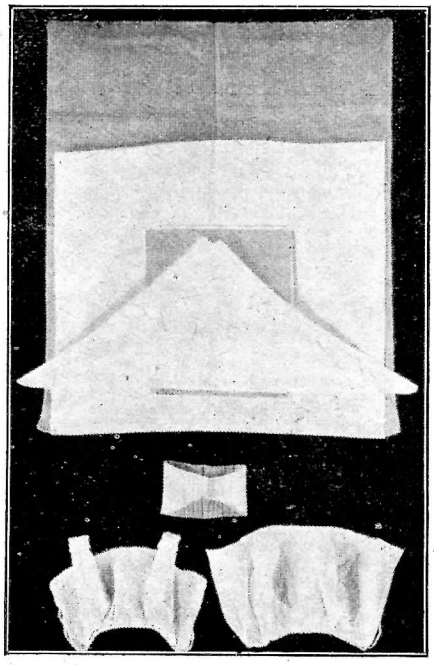

Gorè: KOŠULJICA, PRSLUĆIĆ
U sredini: PLETENI POJASIĆ*
Dolje: MALA PELENA, GUMENA PELENA, VELIKA PELENA, FLANELSKI POKRIVAČ

je djetetu toplije, ali se ne može tako slobodno micati, a pogotovu okrenuti na stranu, što ono jako voli i što mu zdravlju prija. Zato se neka jastuk upotrebljava samo za iznošenje u šetnju, a inače neka je dijete uvijek bez njega, da se može slobodnije kretati, na stranu okrenuti, ići na trbuh i nožicama praćakati. Od trećega mjeseca dalje neka se ne prebacuje donji kraj jastuka gore nego pusti ravno dolje, da se dijete može bacakati nožicama, samo mu treba obući vunene čarapice, a za hladnijeg vremena iz vune pletene cipelice, pa je dosta zaštićeno od gubitka topline.

Kod nas unekim krajevima na selu još i danas »povijaju« djecu osim u pelene još sa nekoliko čvrstih ovoja od ramena preko ruku i trbuha pa sve do pete, tako, da se dijete veći nom u tim povojima previja kao zgaženi crv. O štetnostima takovog makar i djelomičnog povijanja djece, mislim, da nije potrebno govoriti. Takovo povijanje ne može iskrivljenih ni ruku ni nogu ispraviti, pa se mora kao nepotrebno mučenje djeteta zabaciti. Naprotiv ljeti za velike vrućine neka dijete makar par tjedana staro ima na sebi samo košuljicu, trouglastu i eventualno gumenu pelenu, a preko ove kratke gaćice na sebi tako, da su mu nožice do gornje trećine bedara gole. Tako se obučeno dijete može po volji micati prevrtati i bacakati, nije mu vruće, ne znoji se, a malo se njegovo tijelo slobodno isparuje i zrači.

Kupelj i oblačenje neka se obavi što brže ali pažljivo. Gdjekoja se mlada majka boji primiti dijete od straha u ruke, da ga ne ozlijedi ili da joj ne klizne iz ruku. Uz malo hrabrosti i pažnje to se lako prebrodi. U početku se malo teže provuku mlohave ručice kroz rukave. Zato je dobro, da se prije oblačenja rukavi košuljice i prslučića podfrknu ili da se najprije navuče prslučić na košuljicu, a onda oboje oblači djetetu. Sve to mlada majka u par dana radosno i brzo nauči

Dr. Ivo Koprić.

* Ovakav se pojasić u nekim krajevima oblači preko košuljice i prslučića, da sve bolje prileži.

KUHINJA

Kada je meso dobro? Meso treba dobro istrti solju, tučenim biberom i sa nešto češnjaka. Zatim se meso stavi u posudu, pa se čvrsto pritisne ili kamenom, ili — a to je još bolje — šarafom. Tako, kao kad se kiseli kupus. Polije se s malo vode. Posuda mora imati na donjem dijetu drvenu pipu. Kroz nju se pušta svaki treći dan salamura, pa se opet nalije na meso. U toj posudi — odnosno salamuri — stoje sitniji komadi mesa 8—14 dana, a šunke 3 nedjelje. U dimnjaku se drže sitniji komadi oko 14 dana, a krupniji nešto duže, već prema tome, koliko se dnevno napušta dima na meso.

Marmelada od bundeva i tunja. Napravi se kaša, posebno od bundeva (tikava), a posebno od tunja ovako: Razrežu se bundeve, ogule, očiste od sjemena i droba te se dobro skuhaju. Zatim se ta skuhana kaša dobro protisne kroz lanenu krpu. Isto se tako učini i s tunjama. Sad se uzme na tri dijela bundevske kaše, jedan dio tunja, a tome se dodade ista težina šećera. Zatim se to zajedno kuha, baš kao i drugi pekmez, te se uspe u boce. Na taj način ćemo dobiti marmeladu, koja nimalo nema teka po bundevama.

Kako se pravi voćna muštarda (slačica)? Evo ovako: Četiri litre slatkog voćnog mošta kuhaj sve dotle, dok se ukuha na polovicu. Sad tome dodaj 200 grama zelenog i 200 grama žutog gorušičnog brašna, pa dobro izmiješaj. Kad se ohladi dometni po volji limunove kiseline i opet dobro izmiješaj. Zatim uspi u boce i čvrsto ih začepi. Ako prigodom kuhanja dodamo još jednu sitno isječenu tunju, onda će muštarda biti još ukusnija.

I. S.

CVJEĆARSTVO

RODODENDRONI.

Posjetiocu izložbe cvijeća se nasmijala duša, kad je ugledao onu priču cvatućih rododendrona i acalea, koji su bili u prekrasnoj grupi složeni po vrtlarskom arhitektu g. Benišeku, na pozornici velike izložbene dvorane Zagrebačkog Zbora (slika u prošlom broju na str. 329). Rododendroni se uzgajaju uvani i sada tek pupaju, a za mjesec dana istom cvatu, kako ćemo imati prilike vidjeti na Strossmayerovom trgu u Zagrebu, kamo ih je gradska vrtlarija presadila. Grad Zagreb kupio je od tvrtke Jan van Gelderen rododendrone, koji još nisu bili procvali. Da bi se to ukrasno grmlje prikazalo u punom cvatu, što je zapravo čar rododendrona, dopremljeno je jedno 300 komada rododendrona i acalea još o Josipovu u Zagreb, te je dobrotom gosp. načelnika Dr Srkulja i ing. Blažekovića predano to grmlje gradskom vrtlaru g. Křepeli, da bi umjetnim postupkom do početka izložbe dotjerao do prisilne cvatnje. Taj pokus je na sveopće zadovoljstvo uspio. Sami Holandezi čestitali su Křepeli na uspjehu. Taj nam uspjeh obećaje, da ćemo u budućnosti na zagrebačkim nasadima imati kulture tog krasnog cvatućeg grmlja.

Rododendroni i acaleje spadaju u biljnu skupinu vrijesova, kamo spadaju naše biljke, vrijesak, crnica (erica carnea) i t. d. Rododendroni su donešeni s različnog gorja (Alpa, Pireneja, Kavkaza, Azijskog visočja itd.,) te je umjetnim uzgajanjem osobito po holandijskim vrtlarima dotjerano do krasnih varijeteta. Jedna takva vrsta je Rhododendron flavum, inače u vrtovima nazvana Azalea pontica (Pontsko gorje). Ta biljka je 1—1½ m visoko grm, s jajolikim, 10 cm dugim lišćem tamne zelene boje. Cvate u velikim gronjama polovinom svibnja. Ima vrsta s jednostavnim i punim cvjetovima. U prirodi je cvijet žute boje, dok je u vrtovima poznata u svim nijansama žute do bijele i opet do crvene boje. Lišće opada rano u jesen.

Rhododendron cinense ili Azalea mollis potječe iz Kine i Japana. Ta biljka je grm, visok 80 cm do 1 m. Cvjetovi su jednostavni i uglavnom su narančasto žute boje i čine lijepe duge grane. Lišće je usko, lijepo zelene boje, koje opada kasno u jesen. Obje spomenute vrste podnose jaku studen od 25° do 30° C, pa se lako i kod nas mogu uzgajati. — Osobito je lijepa vrsta Rhododendron hybridum, to je zapravo bastard od Rhododendron ponticum s Pontskog gorja. Ova vrsta rododendrona nije baš jako otporna biljka, zato se mora zimi pokriti s grančicama crnogoričnog bilja. Rhododendron hybridum se uzgaja u mnogim varijacijama, pa je uspjelo stvoriti i otpornih varijanta. Ove narastu 2—3 m visoko i tvore krasne zelene grmove radi lijepih, velikih, kožnatih, tamno zelenih listova. Rhododendron hybridum cvate punim i običnim cvjetovima, koje čine velike gronje a većinom su crvene ili ljubičaste boje u svim nijansama, ali imade i bijelih. Svi rododendroni uspijevaju u lakoj zemlji, koju lako napravimo od zemlje tresetnjače i lisnjače uz dodatak petine čistog pijeska. Bolje uspijevaju u slaboj sjeni, nego li na punom suncu. Ne vole odveć vlažno tlo. Treba svaki dan malo zalijevati, lišće češće od prašine oprati štrcaljkom. Rododendroni se umnožavaju sjemenjem ili sađenicama i kalamljenjem na stabljiku Rhododendron cataubiense, no sve se to mora raditi u toplim staklenicima, da se što bolje ukorijene. Ako se rododendroni uzgajaju u loncima, onda ih moramo držati u neloženim sobama, a preko ljeta ih valja odnositi van u polusjenu.

Prof. Stj. Gottwald.

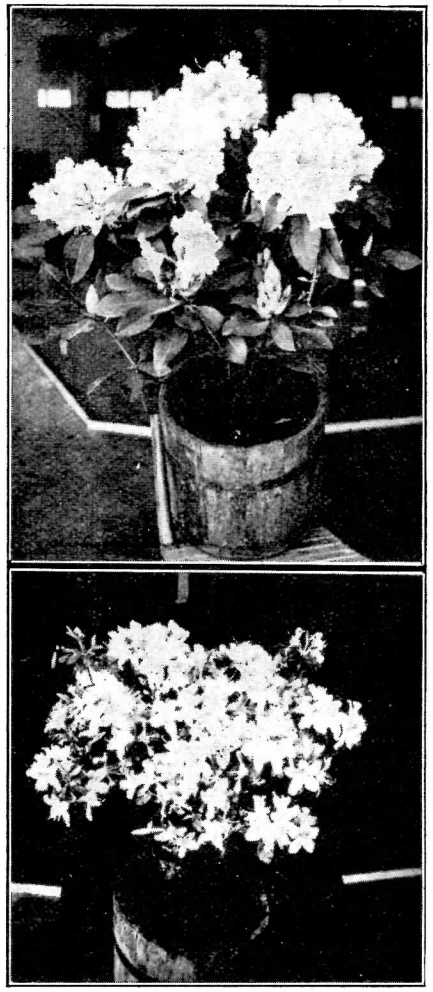

Gore: RODODENDRON
Dolje: ACALEA MOLIS

KNJIŽEVNOST

»NARODNA STARINA«, sv. 18. Upravo je izišao najnovijij svezak »Narodne starine« časopisa za povijest i etnografiju južnih Slovjena, koji vrsno uređuje do dr. Josip Matasović sveučilišni profesor u Skoplju. Ovaj časopis je dosada iznio vrlo mnogo vrijedne građe o našem narodnom životu i važnoj dokumentarnog materijala iz povijesti. Najnoviji svezak jej posvećen gradu Osijeku, o kojemu su sve priznati stručnjaci napisali šest važnih članaka s mnogo slika, osobito iz starijega vremena. Osim toga imade članak o slavonskoj narodnoj nošnji sa slikama i nekoliko manjih zanimljivih stvarca.

»Narodna starina« izlazi godišnje u četiri sveska. Naručuje se kod uprave »Nar. Starine«, Zagreb 6, pošt. pretinac 14. Knjižarska cijena je ovomu svesku Din 40.—, a za stalne pretplatnike Din 30.—.

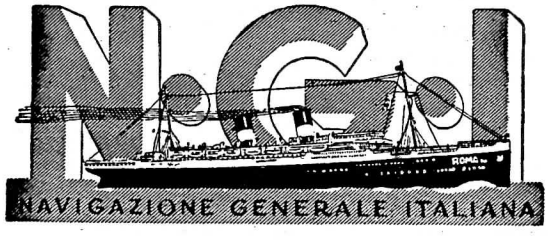

ZAGREB, ZRINJSKI TRG 16
Brzojavi: NAVIGAZION — Telefon 50-28

Najpovoljnije pruge:

Genova-Sjeverna Amerika S/S „Roma“ 5. juna, M/S „Augustus“ 19. juna. — **Genova-Južna Amerika** S/S „Giulio Cesare“ 6. juna, S/S „Duilio“ 6. jula. — **Genova-Srednja Amerika-Južni Pacific** M/S „Orazio“ 4. juna, S/S „Colombo“ 2. jula. — **Genova-Australija** M/S „Viminale“ 20. maja, M/S „Romolo“ 8. augusta. — Genova-Brazil 11, Genova-Uruguay i Argentina samo 14 dana.

N. G. I. zastupa: Društvo „SITMAR“. Pruge iz Genove za **Egipat, Palestinu, Grčku i Carigrad.**

N. G. I. zastupa: Društvo „SAN MARCO“. Pruge: Dva puta nedjeljno **Venezia-Trieste-Split-Dubrovnik** i obratno. Dnevna pruga **Fiume-Ancona.** Četrnaestdnevna pruga **Venezia - Trieste-Ancona - Bari-Brindisi-Rodi-Leros-Smirna.**

PADOVANSKE SVEČANOSTI za vrijeme proslave obljetnice **SV. ANTUNA:** N. G. I. i sva njegova podzastupstva u svim većim mjestima Jugoslavije davaju upute i organiziraju izlete i hodočašća u Padovu.

K I N O

PROGRAMI ZAGREBAČKIH KINEMATOGRAFA SREDINOM SVIBNJA.

U Croatia kinu prikazivan je film »U carstvu valcera«. To je opet jedan od onih tipičnih njemačkih tonfilmova, koji u posljednje vrijeme poplavljuju naše kinematografe. Nema na njem ništa osobita, što bi ga izdizalo nad prosječnost. Slaba i šablonska glazba, neznatna radnja, pa i gluma nije vrijedna. Sadržaj je opet uzet iz svijeta kazališnih i glazbenih umjetnika. — Europa Palace kino iznio je njemački tonfilm »Otok izgubljenih«, dramu, u kojoj doduše igraju izvrsni glumci, kao Fritz Kortner, Conrad Veidt, Heinrich George i Tala Birel, ali je moral u njoj tako nemoguć, da ruši svaku vrijednost čitavoga filma. Dvostruki preljub, ubojstvo i krađa novca su glavni motivi toga filma. — U Music-hallu se davao film »Morski vuk« prema poznatom romanu Jack Londona. Film je vrlo dobro izrađen, a o radnji vrijedi ono, što i o samom romanu. — Isto tako prema romanu Hermanna Sudermanna izrađen je film »Žena St. Tromholta«, koji je prikazan u Olimp kinu. — Metropol kino iznio je ponovno film »Četiri đavola«, a Građanski kino »Singing fool«.

K U Ć A N S T V O

Zeleni orasi kao ukuhano voće. Dok su orasi još posve mladi, tamo koncem lipnja ili početkom srpnja, probost ćemo ih na više mjesta iglom pletivačom. Zatim ćemo ih preliti vrućom vodom i ostaviti nekoliko dana na miru. Poslije tog vremena bacit ćemo vodu i naliti drugu te opet ostaviti par dana na miru. Sad ćemo opet odliti vodu i orahe kuhati u slabo posoljenoj vodi. Čim opazimo, da orasi nabodeni na pletivaču s nje lahko spadaju, odmah se prestaje kuhanjem. Sada se u ½ l vode uspe 40 dkg šećera, pa se to kuha. Zatim se tom šećernom vodom zaliju orasi.

Šport je veselje

samo dotle, dok se tijelo ne umori. Sve ljepote prirode, koje pješaka na početku puta razveseljuju, ne ostavljuju nikakav utisak, ako su duh i tijelo smalaksali.

Ne idite na izlet ni na dopust bez PALMA peta na cipelama, pa ćete se kod svakog kilometra prevaljenog na PALMA petama rado sjetiti ovog savjeta.

PALMA čini hod elastičnim, štedi noge i cipele, te Vas održava svježim i vedrim.

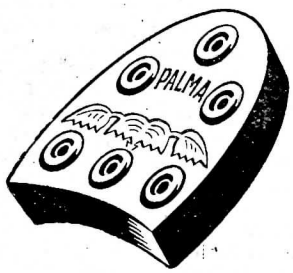

PALMA-kaučuk pete povisuju veselje kod športa.

Domaći proizvod.

Zdrava a i bo... opernatile sa zdravom i crvenom kre-

SVEGA POMALO

Novi izum. Belgijski artilerijski major Rolleghem izumio je napravu za obranu ratnih brodova od torpeda.

Potresna kronika. Potresi na svijetu još uvijek ne prestaju. Nedavno je jaki potres počinio velike štete u Armeniji, azijskoj pokrajini sovjetske Rusije. Broj mrtvih iznosi 800, ranjenih ima na tisuće, a bez krova nad glavom je ostalo preko 25 tisuća ljudi. Najviše je stradalo mjesto Gensa.

Velika plodnost nekih pisaca. Najplodniji i ujedno najviše čitani današnji pisac je Englez Edgar Wallace, na daleko poznat po svojim detektivskim romanima. On izda godišnje poprečno 30 romana, svakoga na nekih 250 stranica. Osim toga napiše godišnje po nekoliko kazališnih stvari, manjih pripovijesti i članaka za novine. Stariji pisci su obično bili mnogo plodniji od današnjih. Među ovima se ističe francuski romanopisac Aleksandar Dumas, stariji. U popisu njegovih djela nalazimo četiri stotine različitih naslova i još mnogi tvrde, da u tom popisu nijesu spomenuta sva Dumasova djela. Dumas je i neobično brzo stvarao. Sve to je napisao u 10 godina. U samoj jednoj godini 1845. je napisao preko šezdeset djela. Treba i to spomenuti, da su Dumasovi romani mnogo veći i opsežniji od današnjih romana, a mnogi su danas sačuvani u mnogo kraćem opsegu, nego što im je bio izvorni opseg. Tako su »Tri mušketira« imala 64 sveska, a »Grof Monte Cristo« 90 svezaka. Kad je jednom Dumas kandidirao na izborima, onda je izbornicima govorio, da je za izdavanje svojih djela uposlio tri tiskare, šezdeset slagara i 300 glumaca. Čitava Dumasova književna produkcija u mnogom je ličila na produkciju u tvornicama. On je imao i svojih pomagača, koji su pisali mjesto njega. Dumas bi samo stvar zamislio, a pomagači bi je razradili. Ne manje je plodan bio i Škot Sir Walter Scott. On je pisao godišnje po 12 romana, tako da popis njegovih djela ima 200 naslova. Svaki pak roman je imao najmanje tisuću stranica. On bi radio po noći i to samo četiri sata, a u ta četiri sata bi napisao po četrdeset štampanih stranica.

Najmanje države u Evropi. Ima u Evropi nekoliko posve malih država, za koje rijetko čujemo, jer u međunarodnom životu nijesu od velikog značenja. Sve zajedno nemaju ni trista tisuća stanovnika. To su ove državice:

1. Luksemburg, kneževina između Francuske, Njemačke i Belgije. Ima 250.000 stanovnika. Vojska se sastoji od 250 ljudi i 12 časnika.

2. Monako, kneževina između Francuske i Italije na obali Sredozemnoga mora. Ima 86 vojnika. Površina joj je 1½ kvadratnih kilometara.

3. San Marino, samostalna državica u unutarnjosti Italije na Jadranskom moru, broji 13.000 stanovnika.

4. Lichtenstein, kneževina između Švajcarske i Voralberga, broji 9.000 stanovnika. Cjelokupna vojska: 22 vojnika. U prusko-austrijskom ratu 1866. vojevalo je 16 lichtenštajnskih vojnika na strani Austrije. Kad se zaključivao mir, zaboravile su dvije velevlasti na tu državicu, tako da još ni danas nije sklopljen mir između Njemačke i Lichtensteina, pa pravno među ovim državama još uvijek traje ratno stanje.

5. Andora, državica između Španjolske i Francuske, ima 5.000 stanovnika.

6. Vatikanska država, osnovana 11. veljače 1929., ima 650 stanovnika.

7. Tavolara, malen otok blizu Sardinije, na kojem živi 180 ljudi, također je samostalna republika, koja bira predsjednika svakih šest godina.

8. Saint-Guet je najmanja državica u Evropi, a nalazi se u francuskom okružju Baszes-Pyrenees visoko u nepristupačnom gorju. Ima 100 stanovnika, a površinom ne dosiže ni 1 kvadratni kilometar. Sudbinu te državice vodi »Savjet staraca«. Značajno je, da nema ni svoga groblja, nego svoje mrtve pokapaju u susjednoj francuskoj župi.

ANEGDOTE

Tvrdi kruh. Glasoviti engleski pjesnik, Alfred Tenisn, bio je neobično surov i bezobziran. Jednoga dana pozvala ga je jedna gospoda na vrtnu zabavu. Gost je dobio nekakav suhi kruh sa sirovim maslacem. Domaćica je bila vrlo brbljava, pa je došla Tenisnu i postavila mu svu hrpu pitanja. Pitala ga šta radi, kako se osjeća, šta misli, šta će kasnije raditi i tako dalje. Tenisn malo popostane, pa odgovori: »Hvala lijepa, gospođo, dobro sam i dobro se osjećam. I lako još radim. Kako vidite, sada imam mnogo posla s vašim kruhom, ali se nadam, da ću i taj težak posao dovršiti. Nego, recite mi, da li vi svaki dan pravite kruh od starih potplata?« — Gospoda nije više ništa pitala Tenisna.

Čudan kraljevski ukus. Engleski kralj Juraj IV. volio je ugodne zabave i velike gozbe, a naročito lijepe nazdravice. Jednoga dana, u čast svoga sina, priredio je veliku zabavu. Za vrijeme objeda pukovnik Hamilen pričao je jednu zgodu, koja se odnosila na kraljeva dvorjanika i kralju se nije svidjela priča, pa je nalio punu čašu vina i polio pukovnika po glavi.

— Pukovniče, vi ste nevrijedan čovjek, pa držite to po glavi.

Pukovnik je bio u čudu. Kralja ne smije pozvati na dvoboj, a drukčije ne zna, kako bi mu se osvetio. I onda mu padne sjajna misao na pamet. Između njega i kralja sjedio je maršal dvora i kraljević. Hamilen nalije punu čašu vina, pa je polije po glavi maršala:

— Maršale, — reče Hamilen, neka kraljeva zdravica ide naokolo.

Maršal je bio u čudu, ali kako je kralj bio veseljak, on je shvati, da kralj želi da se ovako dalje nazdravi, pa je polio vinom kraljevića, a ovom nije ostalo ništa drugo, nego da polije kralja vinom.

Kralj je potapšao pukovnika po ramenima i rekao mu, da je znao, da je pametan, ali da će mu se ovako divno osvetiti, da nije ni u snu mislio.

ŠALE

Jednostavan recept. Liječnik mi je dao nešto za znojenje.
— Što to?
— Račun!

Kakvo pitanje, takav odgovor. U nekom hotelu naruči gost čašu vode. Konobar uzvine obrve i s visoka reče:
»Za piće, gospodine?«
»Ne«, reče gost, htio bih u njoj učiti plivati.«

Doslovno shvatio. Šofer dođe k svome šefu: »Oprostite, ali bih vas htio upozoriti, da za prošli mjesec nijesam dobio plaće.«
Šef ga prijateljski potapka po ramenu:
»Opraštam! Ne govorimo više o tom!«

Lonac sa cvijećem. Gospodinu Frkljevcu pao je lonac sa cvijećem sa trećega kata ravno na glavu. Frkljevac, sav bijesan skupi krhotine lonca, i s tim dokaznim materijalom uspne se po trojim stepenicama. Gotovo bez daha dođe gore i pozvoni. Vrata se otvore. Uzalud Frkljevac nastoji skupiti daha, ali bez riječi stoji prema gospođi.
»Velika vam hvala, reče gospođa, ali toliko se truditi nijeste trebali.«

Mali Mirko i banana. Stara gospođa je pala na ulici. Mali Mirko stoji uz nju i gorko plače.
»Nemoj plakati«, reče gospođa, »nije tako zlo«.
»Ne plačem ja za to, nego. ier je banana, na kojoj ste se vi pokliznuli, bila moja.«

Ironija. Sudac: »Koliko ste stari, svjedokinjo?«
Svjedokinja: »Vidjela sam trideset proljeća!«
Sudac: »A koliko ste godina bili slijepi?«

Što je otok? »Što je otok?« pita učitelj.
»Otok je takav predio, koji se ne da bez čamca napustiti,« odgovori Ivica pun osvjedočenja.

MODA

NEKOLIKO NOVIH ŽENSKIH HALJINA

U mjenjačnici. — Pošto si došao, mali?
— Po dinar sitnoga!

Kod liječnika. Liječnik: »Vaše bilo bije veoma nepravilno, gospodine Žabčiću. Pijete li alkohola?«
Gospodin Žabčić: »Da, gospodine doktore, ali uvijek posve pravilno.

Na sudu. Sudac: »Kako ste mogli tako jednostavno ukrasti motocikl?«
Optuženi: »To vam je bilo ovako: Motocikl je bio naslonjen na zid
Uobražavanje. — Gospodin Poplatić si silno uobražava.
— Strašno. On čak i duete sam pjeva!

Samo tko u miru bira, dobro kupi

Ako morate od dućana do dućana da razgledate robu, onda ćete se u stisci i žurbi odlučiti možda na nešto, čemu ćete se poslije kajati.

Zato birajte robu kod kuće! Tu imadete vremena da ispitate komad po komad uzorka na svoju vrijednost, nitko Vas ne može nagovarati na nešto, što Vam nije po ukusu.

Zatražite zato našu kolekciju tkanina za ženske haljine, kostime i kabanice, i Vi ćete tu kolekciju dobiti za par dana, dakako besplatno i bezobvezno. — Tada sjednite, birajte ono, što najbolje odgovara Vašem liku, Vašem ukusu.

Jer mi nabavljamo robu izravno u tvornici, a prodajemo je izravno Vama, te otpadaju razne provizije, Vi kupujete dakle kod nas bolju kvalitetu ***za manje novaca.***

Već pola vijeka poslužujemo zadovoljne mušterije.

Najveća trgovačka i otpremna kuća
KASTNER I ÖHLER, ZAGREB

Ako još nemate naš glavni katalog, zatražite ga. Za nekoliko ga dana imate besplatno u rukama.

Ovdje odreži!
Odgonetački kupon
21. broja „Obitelji" 1931.

ZAGONETKE

1. Križaljka

Sastavio *Rudolf Gruden*, Karlovac

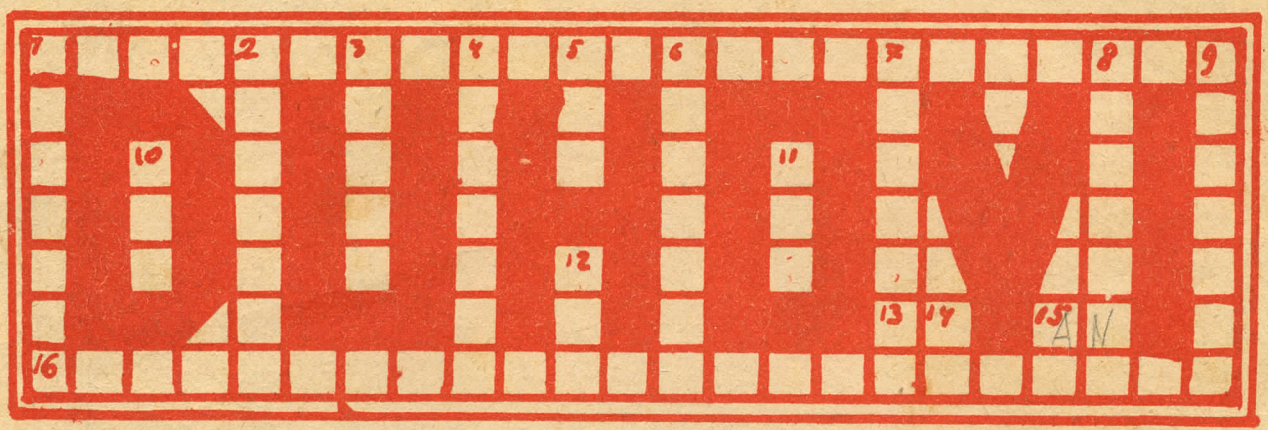

Vodoravno: 1. Mletački dužd. 13. Rijeka u Westfalskoj. 15. Prijedlog (obr.). 16. Ruski pisac.

Okomito: 1. Pokrajina jedne evropske države (dat.). 2. Rijeka u Jugoslaviji i domaća životinja. 3. Rimski car. 4. Ljekarne. 5. Kukac. 6. Germansko pleme. 7. Zanimanje. 8. Rijeka u Africi (i = j). 9. Poznati slavni ruski roman. 10. Nije gladan. 11. Krvna veza. 12. Latinski pozdrav. 14. Lič. zamj. (ak. obr.) 15. Prijedlog (obr.).

2. Posjetnica

Sastavio *T. Cvrlje*, Šibenik

Petar Ž. Bohem, slikar
Nin

Petar A. Nomino, zidar
Cetinje

Što je neki gospodin preporučio toj dvojici svojih prijatelja?

3. Rebusni natpis

Sastavio *M. Krvavica*, Split

NAPOLEON
BONAPARTE
PARIZ

ŠAH

Problem br. 25. (7)

E. E. Westbury
(„Reading Observer")

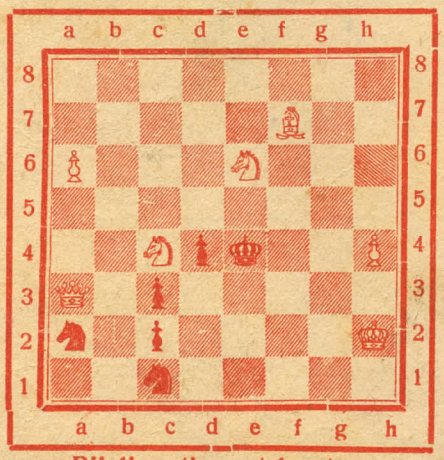

Bijeli matira u tri poteza.

Odgonetke treba poslati do 5. lipnja. Svi odgonetači ovoga četvrtgodišta dolaze u natječaj za nagrade, koje će se žrijebom razdijeliti.

ODGONETKE IZ 13. BROJA »OBITELJI«.

1. Križaljka. Vodoravno: 1. Esplanade. 6. Varoš. 8. Ja. 10. On. 11. Music-Hall. 13. Manon, Eler. 14. Erna, Atlas. 16. Cic. 17. Ili. 18. Ele. 19. L. R. 20. Ar. 21. Tu. 24. Jaska, vino. 23. Eno. 24 a. Vapaj roda. 25. Lord, ormar.

Okomito: 1. Edison, Croatija. 2. Planina. 3. Slatina. 4. Evropa, Metropol. 5. Stjepan Srkulj. 7. Štrosmajerovo. 9. Gaj. 12. Cecilia. 13. Milinov. 15. Samobor. 16. Cis. 22. Oko.

2. Šarada. Kal, Ist, a : Kalista.

3. Palindrom. Arab, Bara.

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA
k. z. u ZAGREBU
TRG KRALJA TOMISLAVA 21.
prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

PATHÈ BABY
najbolji i najjeftiniji kino-projekcioni aparat. — Potreban je svakoj školi, svakom župniku, svakom društvu i svakom domu. — Na skladištu hiljade raznih filmova, koji se posuđuju uz najpovoljniju najamninu. — Aparat je isto upotrebljiv za mjesta, gdje nema električne struje sa specialnim dinamom. — Obavijesti kao i katalog besplatno kod
„Kinofot" Zagreb
Gundulićeva ulica 7.
Telegram „KINOFOT"
Telefon 75-63

NA DAR DOBIJE
VELIKU GRAĐANSKU KUHARICU
i još koju lijepu knjigu svaki onaj, tko naruči barem dvadeset od četrdeset knjiga, što ih uz znatno snižene cijene do Duhova nudi
KNJIŽ. „NARODNE PROSVJETE"
ZAGREB, KAPTOL BROJ 29